31:1

1 okt.1939

Ny polsk president och regering.

Polska ambassaden i Paris har meddelat: Polska republikens president professor Ignac Moscicki har avgått 30/9. Förre senatspresidenten Ladislas Raczkiewicz har utnämnts till republikens president. Raczkiewicz har avlagt eden i närvaro av polske parisambassadören Lukasiewicz, överbefälhavaren för den polska armén i Frankrike general Sikorski, understatssekreteraren i finansministeriet överste Koc, chefen för den polska militärdelegationen hos franska arméns högkvarter general Burhardt och chefen för presidentens kabinett Lepkowski. Den högtidliga ceremonien ägde rum på polska ambassaden i Paris 30/9. General Sikorski har utnämnts till konseljpresident och minister för militära angelägenheter i den nya polska regeringen. Zaleski blir utrikesminister och Koc finansminister. Professor Stronski har utnämnts till vice konseljpresident och minister utan portfölj i den nya polska regeringen. (TT fr. Paris)

Tysk-rumänskt handelsavtal.

I Berlin meddelas:
De i det tysk-rumänska handels- och sjöfartsfördraget av 1935 föreskrivna årliga förhandlingarna mellan regeringsutskotten ha 29/9 slutförts i Bukarest. Alla svävande frågor blevo härvid lösta. Det gällde en reglering av detaljerna i det ömsesidiga varuutbytet för tiden 1/10 1939-30/9-1940. Tyskland erhåller genom den nyaöverenskommelsen mera kol, koks och tackjärn, men petroleumkvantiteten förblir i fortsättningen 25% av det överskott, som Rumänien extpoterar, med ett tillägg av 5% för protektoratet Böhmen Mähren. Rumänien har vägrat att ändra relationerna mellan riksmark och lei,

31:2

1 okt. 1939

vilken förblir 41½ lei per mark. Beträffande den tyska exporten till Rumänien erfares, att Tyskland antytt, att kredit endast kommer att lämnas för order från nationella institutioner och större koncerner, som sanktionerats av rumänska regeringen. (TT fr Berlin)

Turkiska förhandlingar. De rysk-turkiska förhandlingarna i Moskva ha råkat in i en återvändsgränd. Turkiske utrikesministern har ej varit hos Molotov sedan 24/9, och 30/9 sammanträffade han i stället med de engelska och franska Moskvaambassadörerna. (Sv.D. fr Berlin)

x

32:1

2 okt. 1939

Hela kapitulerar. I Berlin meddelas 1/9: Den polska besättningen på halvön Hela har hissat den vita flaggan och erbjudit sig att underhandlà om kapitulation. Därmed har den sista polska bastionen uppgivit sitt motstånd. (TT fr DNB)

Tysk neutralitetskränkning. Lettiska ångaren "Imanta" har 1/10 på väg in i Östersjön tagits av ett tyskt bevakningsfartyg inne i svenska neutralitetsleden. Fartyget befann sig cirka 3,5 distansminuter från land med Skanörlots ombord. (TT fr Malmö)

Lettlands utrikesminister till Moskva. Lettiska ministerrådet har 1/10 gett utrikesminister Munters i uppdrag att ofördröjligen bege sig till Moskva för att träda i omedelbar kontakt med Sovjetunionens regering. (TT fr DNB)

Ciano i Berlin. Italienske utrikesministern Ciano anlände 1/10 till Berlin. Han hade under dagen samtal med von Ribbentrop och Hitler. (DN fr Berlin)

Inkallelser i Storbritannien. I London meddelas: Enligt en kunglig proklamation, som utfärdades 1/10, skola - med vissa undantag - alla manliga engelska undersåtar, vilka 1/10 uppehöllo sig inom Storbritannien och som vid detta datum hade uppnått en ålder av 20 men icke 22 år, inkallas för militärtjänstgöring. Verkan av den kungliga proklamationen

blir att Storbritannien inkallar 1/4 miljon man. Omkring 8.000 milismän komma att intas i flottan och 14.000 i flygvapnet. (TT fr Reuter)

Tal av Churchill.

Marinminister Winston Churchill höll 1/10 ett radiotal, i vilket han gav en översikt över den första krigsmånaden. Churchill hävdade bl.a.,att Sovjets nationella intressen sammanfalla med de brittiska och franska intressena. Han var övertygad om att Hitler och allt vad han representerar visats och visas bort från östra och sydöstra Europa. Churchill yttrade vidare,att ubåtsangreppet mot Storbritanniens liv hittills visat sig utan framgång. Den brittiska flottan jagar ubåtarna natt och dag. Under den gångna veckan har icke ett enda brittiskt fartyg sänkts eller ens antastats och Storbritannien har nu fått in 150.000 ton mycket önskvärda förråd mer än vad som skulle ha skett, om kriget icke förklarats. (TT fr London)

Engelsk-ryska handelsutbytet.

England och Sovjetunionen ha 1/10 inlett förhandlingar om möjligheterna för att underlätta handelsutbytet mellan de två länderna under kriget. (UP fr London)

Japansk överbefälhavare i Kina.

General Nishio har i Nanking 1/10 tagit överbefälet över samtliga i Kina kämpande japanska trupper, vilka därmed för första gången sedan den kinesisk-japanska konfliktens början underställts ett enhetligt överkommando. (TT fr Nanking)

x

3 okt. 1939

Svenska fartyg uppbringade.	Befälhavande amiralen i Sydkustens marindistrikt meddelar, att 8 svenska handelsfartyg 2/10 uppbringats utanför Ölands kust av tyska stridskrafter. (TT)
Svenska protester i Berlin.	Svenska sändebudet i Berlin, envoyén Richert, har 2/10 till tyska regeringen framfört svenska regeringens protest mot uppbringandet av den lettiska ångaren "Imanta" inom svenskt territorialvatten. Med anledning av den överflygning av svenskt territorium, som tyskt militärt flyg gjort sig skyldig till, ha erforderliga föreställningar likaledes gjorts. (Sv.D.)
Rysk-estniska pakten.	Estlands president har 2/10 ratificerat pakten mellan Estland och Sovjetunionen om ömsesidigt bistånd. (TT fr DNB)
Gränsen spärrad Tyskland - Holland.	De tyska myndigheterna ha förbjudit tyska soldater att gå närmare än 100 meter från gränslinjen mot Holland och samtidigt har förbud utfärdats mot all kontakt mellan tyska och holländska soldater. (UP fr Amsterdam)
Belgiska försvarsåtgärder.	Belgiska försvarsministeriet meddelar, att vissa enheter ur armén skola befästa gränsen till Holland. (TT fr DNB)

33:2

3 okt.1939

Polska trupper i Frankrike.	Polska telegrambyrån i Paris meddelar: General Sikorski ämnar uppsätta 6 à 8 polska divisioner i Frankrike, utgörande sammanlagt omkring 120.000 man. (TT fr Paris)
Tysk kapare i Sydatlanten.	En tysk kapare har uppträtt i Sydatlanten. Det är ännu 2/10 obekant om det rör sig om ett krigsfartyg eller ett bestyckat handelsfartyg. (Sv.D.fr London)
USA erkänner ej Polens erövring.	Utrikesminister Hull förklarade 2/10, att USA icke erkänner erövringen av Polen. USA upprätthåller de diplomatiska förbindelserna med den polska regeringen i Paris. (UP fr Washington)
Samtal Molotov-Saradjoglu.	I Moskva meddelas: 1/10 ägde ett samtal rum mellan Molotov och turkiske utrikesministern Saradjoglu. (TT fr Tass)

x

4 okt.1939

Tysk varning till neutrala fartyg Förenta staterna har från Tyskland mottagit en not,vari amerikanska handelsfartyg på väg till brittiska och franska farvatten varnas för "misstänkt uppförande". Den tyska framställningen har även tillställts Sverige såsom neutral stat. (Sv.D.)

Danska riksdagen öppnad. Danska riksdagen öppnades 3/10. Statsminister Stauning förklarade i öppningstalet bl.a.:"Kriget har brutit ut, och även om Danmark står utanför den stora uppgörelsen och förklarat sin obetingade neutralitet, komma krigets verkningar dock att bli särdeles kännbara för det danska folket. Våra ganska betydande varubehållningar kunna räcka endast en begränsad tid, såvida ny tillförsel ej kan säkerställas." (TT fr Köpenhamn)

Litauens utrikesminister till Moskva. Litauens utrikesminister Urbsys anlände 3/10 till Moskva. (TT fr Moskva)

Brittisk underhusdebatt. Premiärminister Chamberlain avgav 3/10 en deklaration i underhuset och yttrade därvid bl.a.: "Ansvaret för krig ligger hos dem som format och tillämpat denna politik av efter varandra följande angrepp, och detta kan aldrig bortresoneras eller ursäktas. Inga blotta försäkringar från den

4 okt.1939

nuvarande tyska regeringen kunna godtagas av oss. Ty denna regering har i det förgångna alltför ofta visat, att dess förpliktelser äro värdelösa när regeringen själv finner det lämpligt att de brytas. Om därför några förslag göras, skola vi förvisso granska dem, och vi skola pröva dem i ljuset av vad jag just sagt..." Chamberlain gav härefter en översikt över krigshändelserna."11/9-20/9 anlöpte eller lämnade fartyg med ett sammanlagt bruttotonnage på 3.679.000 ton hamnar i Storbritanninen och Irland. Av totaltonnaget har 1.75 % gått förlorat genom ubåtar eller minor. Intet konvojerat fartyg har sänkts.20/9 - 24/9 sänktes 3 brittiska fartyg av tyska ubåtar. Sedan dess har under mer än en veckas tid intet brittiskt fartyg rapporterats sänkt genom fientlig ubåtsaktion."Om det tyska försöket att bombardera Home Fleet förklarade talaren:"Faktum är att intet brittiskt fartyg skadats utan allesammans, däribland också Ark Royal fylla f.n.sina normala plikter."
Därefter talade oppositionsledarna Attlee och Sinclair, som instämde i Chamberlains principförklaring. Förutvarande premiärministern Lloyd George riktade en allvarlig vädjan till Chamberlain att icke fatta något förhastat beslut rörande några detaljerade förslag och förklarade sig fullt ense med premiärministerns förklaring, att om England accepterar Polens erövring som ett fait accompli bleve England vanärat.

4 okt.1939

Chamberlain ställde sig skeptisk till Lloyd Georges hållning.
(Sv.D. fr London)

Franco fruktar Sovjet. Franco har i en 3/10 publicerad intervju förklarat, att Sovjetunionens invasion i Europa är en fråga av allvarligaste slag, men att Tyskland borde utgöra en tillräckligt stark och mäktig barriär mot de politiska och sociala mål det stora och expansiva Sovjetunionen eftersträvar.
(TT fr Madrid)

Panamerikanska kongressen. Panamerikanska kongressen i Panama har 3/10 godkänt neutralitetsdeklarationen och den s.k. Panamadeklarationen om en amerikansk säkerhetszon.
(TT fr Havas)

Fartygsförluster. Av en av svenska marinledningen gjord sammanställning över fartygsförluster under krigets första månad framgår, att man kan beräkna att ett sammanlagt handelstonnage på omkring 1/4 milj. ton förstörts genom torpederingar, minsprängningar och andra krigsorsaker. Av det förstörda tonnaget fördelar sig ca. 150.000 ton på England, 40.000 ton på Tyskland, drygt 8.000 ton (fyra fartyg) på Sverige och över 40.000 ton på övriga neutrala länder. Bland förlusterna inom örlogsflottorna märkes främst sänkningen

34-4

4 okt.1939

av ~~den stora engelska hangarkryssaren "Courageous" på 22.500 ton~~. Enligt tysk uppgift skulle ytterligare ha sänkts en eller två engelska jagare. Den franska minutläggaren "Pluton" har förstörts. Polen torde ha förlorat minst 3.600 ton förutom de tre till Sverige anlända och har internerade ubåtarna "Sep", "Rys" och "Zbik". De tyska förlusterna lära enligt engelska och franska uppgifter uppgå till minst ett 10-tal ubåtar, men tyskarna själva meddela, att de till 25/9 endast saknade en ubåt.

(Sv.D.)

Luftkriget i september. Officiellt meddelas 3/10 i Paris: Vid luftstriderna under september månad ha 8 franska och 24 tyska flygplan nedskjutits. (TT fr Paris)

x

35:1

5 okt. 1939

<u>Finsk skyddslag.</u> Finska riksdagen har vid tredje behandlingen antagit det vilande lagförslaget om skyddslag för republiken. Regeringen har därigenom under exceptionella förhållanden fått vidsträckta befogenheter, som bl.a. kunna i hög grad begränsa medborgarnas handlingsfrihet och grundlagstadgade rättigheter. Rösterna föllo 132 för och 55 mot lagförslaget.
(TT fr Helsingfors)

<u>Sovjet vill exportera.</u> En sovjetrysk förfrågan har riktats till norska skeppsmäklare om möjligheten att skaffa tonnage för transport av ryska trävaror från hamnar i Vita havet till England och Frankrike. (TT fr. Oslo)

<u>Strider i Polen.</u> Polska Telegrambyrån i Paris meddelar 4/10: Söder om Lublin kämpa fortfarande betydande polska trupper mot tyskarna. (TT fr Paris)

<u>Inkallelser i Holland.</u> I Holland har en del av årsklass 1940 inkallats till militärtjänstgöring från 23/10. (TT fr DNB)

<u>Tysk kapare i Atlanten.</u> Nya varningar ha utsänts till engelska ångare i Atlanten och Karibiska havet att hålla noggrann utkik efter tyska krigsfartyg. Orsaken till denna varning är att man är övertygad om att det tyska krigsfartyget "Admiral Scheer" lyckats slippa igenom de allierades blockad.
(UP fr London)

5 okt.1939

Turkisk militärdelegation i London. En turkisk militärdelegation i London började 4/10 sina konferenser med representanter för brittiska regeringen. (TT fr London)

Imperierådslag i London. Ministern för dominions Eden meddelade 4/10 i underhuset, att Kanadas, Australiens, Nya Zeelands och Sydafrikas regeringar gjort anstalter i syfte att var för sig sända en regeringsmedlem till Storbritannien för att överlägga med brittiska regeringen i syfte att på bästa sätt koordinera de bidrag som var och en kan lämna till den gemensamma saken. (TT fr Reuter)

De neutralas handel. Brittiska ministern för ekonomisk krigföring, Cross, förklarade i ett radiotal 4/10, att han önskar visa all hänsyn till de neutralas behov och intressen. Storbritannien söker vidmakthålla sin export på dess högsta nivå och gör allt som står i dess makt för att trygga de vänskapligaste handelsförbindelser med de neutrala staterna till förmån för båda parterna. (TT fr Reuter)

Tal av Halifax. Utrikesminister Halifax höll 4/10 ett tal i överhuset. Han sade sig vara "övertygad om att vi hysa lika stort förtroende för Frankrike som

35:3

5 okt. 1939

Frankrike för oss, och vi ha icke vid något tillfälle under de senaste veckorna, månaderna eller åren fattat något beslut eller gjort några uttalanden utan de mest ingående överläggningar med franska regeringen." Beträffande de ryska och rysk-turkiska angelägenheterna yttrade talaren: "Vi skulle säkerligen alltid vara glada att se vänskapliga förbindelser upprätthållas mellan de två stora grannländerna Ryssland och Turkiet, förbindelser som enligt vår åsikt icke skulle behöva på något sätt råka i konflikt med de intimaste relationer mellan oss, Turkiet och Frankrike." Beträffande eventuella fredsförslag yttrade lord Halifax att "av vad slag de än bli måste de behandlas ur tre synpunkter:1) de förhållanden under vilka de framställas,2) den regering av vilken de framställas,3)den säkerhet som kan anses föreligga för en eventuell överenskommelse." Beträffande förhållandena yttrade talaren att det icke finnes något farligare än att förhandla under hot om våld. (TT fr. Reuter)

Den brittiska blockaden.

Den brittiska kontrabandkontrollen uppger, att den under krigets 4 första veckor stoppat 289.000 ton kontrabandsvaror till Tyskland. (TT fr London)

35:34

5 okt. 1939

Tal av Daladier. Konseljpresident Daladier höll 4/10 ett tal inför kammarens utrikesutskott. Han redogjorde bl.a. för Frankrikes och Storbritanniens ansträngningar att bilägga den tysk-polska konflikten. "Dessa ansträngningar, som underlättades genom Polens hållning, stötte under flera dagar på systematiskt motstånd från Berlinregeringens sida och omintetgjordes i sista stund genom dennas brådstörtade manöver." Daladier hyllade också Mussolini för de försök han ända fram till sista ögonblicket gjort för att avvärja katastrofen. Han underströk den anda av vänskap och lojalitet som präglat de fransk-turkiska förbindelserna och uttalade sin tillfredsställelse över den fortskridande normaliseringen av relationerna med Spanien och den avsevärda förbättring, som inträtt i förhållandet till Japan. "Frankrike vill icke längre leva i det tillstånd av otrygghet som rått de senaste åren," sade han. "Det vägrar att böja sig för våld och för fullbordade fakta. Det har inga tankar på erövring och underkuvande. Vad det vill är icke en vapenvila mellan två angrepp, utan en verkaktig fred som fullkomligt garanterar dess nationella säkerhet inom ramen för trygghet åt alla nationer." (TT fr Havas)

35:5

5 okt.1939

Italien ej med i kriget.

I Romradion förklarades 4/10, att Italiens politik går ut på att hindra, att det nya europeiska kriget sprider sig och får proportioner som kunna bli katastrofala för mänskligheten. "Det finnes ingen anledning tro, att Italien skulle ge sig in i militära operationer, om det icke måste göra detta för att försvara sig självt eller sina intressen."

(TT fr Reuter)

x

36:1

6 okt. 1939

Biståndspakt Lettland-Sovjet. 2/10-5/10 ha ~~överläggningar ägt rum i Moskva mellan ordföranden i folk~~-kommissariernas råd Molotov och lettiske utrikesministern Munters rörande avslutande av en pakt om ömsesidigt bistånd mellan Sovjetunionen och Lettland. Även Stalin, Potemkin, ryske Rigaministern och lettiske ministern ha deltagit i överläggningarna, som lett till att en biståndspakt avslutits 5/10.

Biståndspakten innehåller följande fem artiklar: 1)Båda parter förplikta sig till allsidig - även militär - hjälp i fall av direkt angrepp eller angreppshot från en europeisk makts sida...2) Sovjetunionen förpliktar sig att på fördelaktiga villkor ge den lettiska armén hjälp genom vapen och krigsmateriel. 3) Lettland tillerkänner Sovjetunionen rätt att i Libau och Windau anlägga baser för den sovjetryska örlogsflottan samt några flygplatser för det ryska flyget enligt särskild överenskommelse. Vidare får Sovjetunionen rätt att för försvar av Rigabukten anlägga kustartilleribaser längs kusten mellan Windau och Pitrags. Vid de nämnda baserna för sin flotta och sitt flyg kan Sovjetunionen hålla ett visst, genom speciellt avtal fastställt, antal trupper.4) De fördragsslutande parterna förplikta sig att icke inträda i några allianser eller allianssystem som rikta sig mot den andra parten. Genomförandet av pakten skall på intet sätt

36:2

6 okt. 1939

inkräkta på de fördragsslutande parternas suveräna rättigheter eller beröra deras statliga regim, ekonomiska och sociala system eller militära åtgärder i annat avseende. De orter, som inrättas till flottbaser eller flygplatser åt Sovjetunionen förbli den lettiska statens territorium. 5) Pakten träder i kraft i och med utväxlingen av ratifikationsurkunderna, som skall äga rum i Riga inom de närmaste sex dagarna. Pakten förblir i kraft tio år. (TT fr Tass)

Tysk-rysk gränskommission.

Avtal har träffats om att en tysk-rysk kommission 9/10 skall börja arbetet med fastställande av gränslinjen i Polen. (TT fr DNB)

Sovjet kvarhåller fartyg.

12 brittiska och 5 svenska fartyg, som intagit till England destinerade laster ha tills vidare blivit kvarhållna av de sovjetryska myndigheterna i Murmansk. (TT fr DNB)

Polska frivilliga.

Polska telegrambyrån i Paris meddelar 5/10, att 10.000 frivilliga från Belgien och Holland anmält sig till den polska armén i Frankrike. (TT fr Paris)

Utrensning av kommunister.

Enligt bestämmelserna i den 5/10 utfärdade franska dekretlagen började civilmyndigheterna samma dag ersätta de kommunistiska medlemmarna i stads-

36:3

6 okt.1939

och kommunalfullmäktige i de 66 kommunerna i Paris med ombejd med personer, som särskilt utvalts av prefekterna. (TT fr Havas)

Franska socialisterna för kriget. Efter långa förhandlingar har den socialistiska gruppen med Léon Blum i spetsen nästan enhälligt antagit en resolution, vari förklaras, att Frankrike gått i krig endast för att fylla en mänsklig solidaritetsplikt gentemot ett fritt folk, som fallit offer för ett angrepp. Vidare uttalas den skarpaste förkastelsedom över Sovjetunionens beteende. (Sv.D.fr Paris)

Tysk flygrapport. Enligt en tysk rapport 30/9 ha tyskarnas motståndare i väster under september månad förlorat sammanlagt 72 flygplan varav 27 engelska och 45 franska. (TT fr DNB)

Schism i Japans UD. Tidningen Asahi Shimbun meddelar, att en omfattande schism inträffat inom japanska utrikesdepartementet. (TT fr Tokyo)

x

37:1

7 okt. 1939

Striden i Polen slut.

Tyska arméns-överkommando meddelar: Vid Kock, öster om Deblin, sträckte 6/10 de sista resterna av den polska armén ungefär 8.000 man, under den polske generalen Kleber vapen. (TT fr DNB)

Litauisk delegation till Moskva.

En litauisk delegation under ledning av utrikesminister Urbsys skall 7/10 begiva sig till Moskva. De utskickade skola fortsätta förhandlingarna mellan Litauen och Sovjetunionen, vilka inleddes av Urbsys 3/10. (TT fr Kaunas)

Tal av Hitler.

Hitler höll 6/10 ett tal inför tyska riksdagen. Han meddelade om de tyska förlusterna i Polen att enligt uppgifterna av 30/9 ha inom armén, flottan och flyget, stupat 10.572 man, sårats 30.322 man, vartill komma 3.409 saknade. Tyskarna hade tagit 694.000 fångar och ett oöverskådligt krigsbyte. Om Sovjetunionen sade Hitler bl.a.: "I samma ögonblick som de båda staterna ömsesidigt respektera sina olikartade styrelsesätt och principerna i dem bortfaller varje anledning till någon som helst ömsesidig fientlig hållning. Den mellan Tyskland och Ryssland avslutade nya vänskaps-och intressepakten kommer att för båda staterna möjliggöra icke blott fred utan även ett lyckligt och varaktigt samarbete. De mål och uppgifter som uppstå ur den polska statens förfall äro därvid, för så vitt det rör sig om den tyska intressesfären, i huvudsak följande: 1) återupprättande av en

37:2

7 okt. 1939

~~riksgräns som gör de historiska, etnografiska och ekonomiska fakta~~ rättvisa, 2) pacificering av hela området i syfte att återställa ett varaktigt lugn och ordning, 3) absolut garanti för icke blott riksområdets utan även hela intressesfärens säkerhet. 4) En nyordning och återuppbyggnad av det ekonomiska livet och samfärdseln och därmed också av den kulturella och civilisatoriska utvecklingen. 5) Den viktigaste uppgiften är emellertid en nyordning av de etnografiska förhållandena d.v.s. en omplacering av nationalitetsgrupperna" . Detta gällde hela östra och sydöstra Europa. "Tyskland och Sovjetunionen ha överenskommit att härvid omsesidigt stödja varandra". . Hitler förklarade vidare:"1)Tyskland har avslutat ickeangreppspakter med de baltiska staterna. Dess intressen därstädes äro uteslutande av ekonomisk natur. 2) Tyskland har redan förut icke haft några intressekonflikter eller ens tvistefrågor med de nordiska staterna och har det lika litet för närvarande. Sverige och Norge ha båda erhållit erbjudanden från Tyskland om ickeangreppspakter och avböjt dessa blott emedan de icke alls på något sätt kände sig hotade. 3) Tyskland har...åstadkommit ett lojalt och vänskapligt förhållande till Danmark. Vi ha icke framställt några som helst krav på en revision, utan avslutit en ickeangreppspakt med Danmark."

37:3

7 okt.1939

Vad Holland beträffade hade man sökt fullfölja den traditionella vänskapen, och ifråga om Belgien hade Hitler avstått från varje revision. Samma hållning intoges mot Schweiz. Hitler fortfor:"Sedan Frankrike självt lojalt löste problemet om ett återlämnande av Saarområdet bortföll varje ytterligare tyskt krav på Frankrike, det existerar icke mer något sådant krav, och det skall heller aldrig resas något sådant krav. Dets betyder:Jag har avstått från att över huvud taget ens föra problemet Elsass-Lothringen på tal...Icke mindre ha mina ansträngningar varit att åstadkomma ett tysk-engelskt samförstånd,ja,ännu mer, en tysk-engelsk vänskap. Jag har rent av betraktat det som mitt livs mål att bringa de båda folken närmare varandra. Två problem stå idag till diskussion:1)Regleringen av de genom Polens sönderfallande uppkommande frågorna, och 2) problemet om hävande av de internationella bekymmer som politiskt och ekonomiskt försvåra folkens liv. Tysklands mål äro: 1)Skapandet av en riksgräns som motsvarar de historiska, etnografiska och ekonomiska betingelserna. 2) Ordnandet av det samlade livsrummet efter nationaliteter...3) I detta sammanhang: Försöket att ordna och reglera det judiska problemet. 4) Återuppbyggandet av kommunikationerna och det ekonomiska livet...5) Garanterandet av hela detta områdes säkerhet, och 6) Återupprättandet av en polsk stat som med sin uppbyggnad och sin ledning ger garanti för att det varken uppstår en ny brandhärd mot tyska riket eller en intrigcentral mot Tyskland och Ryssland.

37:4

...t. 1939

För Europas säkerhet ~~är det nödvändigt att~~ ovillkorlig klarhet om målen för de europeiska staternas utrikespolitik inträder. Talaren förklarade att: "Versaillesfördraget av Tyskland betraktas såsom icke mera existerande, respektive att tyska riksregeringen och med den hela det tyska folket icke ser någon orsak eller någon anledning till ytterligare revision med undantag för kravet på ett riket tillbörligt och passande kolonialvälde, i första hand alltså på ett återlämnande av de tyska kolonierna. Detta krav är icke ultimativt, och det är intet krav bakom vilket våld står...Det måste lyckas att på ett sådant sätt fastslå insättandet av flygvapnet, användningen av gas o.s.v. och av ubåtar, men också begreppet kontraband på ett sådant sätt att kriget berövas sin fruktansvärda karaktär av en strid mot kvinnor och barn och över huvud taget mot icke krigsdeltagare. Det måste vara möjligt att med anlitande av Röda korset finna en principiell, allmänt giltig internationell reglering.". För att trygga samarbetet mellan nationerna "måste de stora nationerna på denna kontinent sammanträda för att i en omfattande reglering utarbeta, anta och garantera en statut som ger dem alla en känsla av säkerhet, lugn och därmed fred."

(TT fr DNB)

37:5

7 okt.1939

Minoritetskrav i Rumänien. Det program med 20 punkter som av den ukrainska minoriteten i Rumänien överlämnats till rumänska regeringen har antagits av denna 15/10. Programmet som betecknades såsom den ukrainska minoritetens minimikrav, innehåller kulturella och politiska krav. De kulturella kraven gå bl.a. ut på att ukrainsk språkundervisning omedelbart införes som ämne i alla folkskolor i de bukowinska och bessarabiska kommunerna med ukrainsk majoritet samt att alla ukrainska tidningar som tidigare indragits åter skola utkomma. De politiska kraven omfatta bl.a. utnämning av åtminstone fyra ukrainare till medlemmar i den nationella frontens högsta råd. Borgmästarna i de ukrainska kommunerna skola blott vara ukrainare.
(TT fr DNB)

Egypten enigt med demokratierna. Egyptiske premiärministern Maher Pascha förklarade vid en presskonferens 6/10, att "Egyptens hållning till Storbritannien skulle varit densamma, även om något alliansfördrag mellan de båda länderna icke existerat. Egyptens stödjande av de allierades sak har på flerfaldiga sätt klargjorts under de senaste veckorna, och vårt land känner sig med hela sin själ förenat med demokratierna i deras mål och förhoppningar." (TT fr Reuter)

Brittiska flygarförluster. Brittiska flygministeriet meddelade 6/10 att brittiska flygvapnet dittills under kriget förlorat 48 man i döda och sårade. (TT fr London)

x

38:1

8 okt..1939

Förhandlingar Finland-Sovjet.

Officiellt meddelas 7/10 från Helsingfors,"att förslag föreligger från ryska utrikesministeriets sida om att Finland skall sända en speciell representant till Moskva för att diskutera vissa politiska och ekonomiska frågor. Finlands regering dryftar nu som bäst denna sak."
(Sv.D. fr Helsingfors)

Finska inkallelser.

Finska försvarsministeriet meddelade 7/10: På grund av att det ansetts nödvändigt att förstärka Finlands neutralitetsvakt ha reservister vid truppavdelningarna inkallats till extra övningar.
(TT fr Helsingfors)

Tyskar i Lettland evakueras.

Tyske ministern i Riga har 7/10 till lettiska regeringen gjort en hemställan, att denna skall vara Tyskland behjälplig vid evakueringen av samtliga tyskar ur Lettland. Lettiska regeringen har besvarat denna hänvändelse jakande. (Sv.D. fr Berlin)

Polsk armé med engelska medel.

Polska telegrambyrån i Paris meddelar, att det belopp av 5 milj. pund som brittiska regeringen omedelbart före krigets utbrott beviljade Polen, överförts till den nya regeringen Sikorskis disposition och kommer att an-

38:2

8 okt.1939

vändas i främsta rummet till täckande av utgifterna för den polska armé som bildas i Frankrike. (TT fr Paris)

Ungersk-rumänsk avspänning. Officiellt bekräftas från Budapest, att Ungern på förslag av jugoslaviska regeringen förklarat sig berett att minska sin förut ökade truppstyrka vid den ungersk-rumänska gränsen. (TT fr DNB)

Inkallelser i USA. Amerikanska krigsdepartementet meddelar, att armén kommer att ökas till hela den medgivna fredsstyrkan, 280.000 man. Fem divisioner och några andra avdelningar, sammanlagt över 65.000 man, komma att under vintern undergå intensiv utbildning såsom en ny s.k."strömlinjeformad armékår." Organiseringen av den "strömlinjeformade armékåren" slutfördes i september. Denna kår tillsammans med en annan speciell kår utgör den första fullt organiserade stridsstyrkan i amerikanska armén efter världskriget. (TT fr Reuter)

Kinesisk seger. Enligt kinesiska rapporter 7/10 ha japanerna under striderna om Changsha lidit sitt största nederlag under de senaste två åren. Striden har rasat i 19 dagar. I rapporterna heter det vidare, att japanerna förlorat 30.000 man i döda, varav 6.000 man kvarlämnats på slagfältet. (TT fr Reuter)

X

39:1

9 okt. 1939

Finsk förhandlare utsedd.

I en officiell kommuniké meddelas i Helsingfors 8/10:Den finska regeringen har behandlat frågan om förhandlingar angående vissa politiska och ekonomiska frågor mellan Sovjetunionen och Finland. Regeringen har beslutat att sända Finlands sändebud i Stockholm, minister Paasikivi, till Moskva som finska regeringens befullmäktigade ombud. Ryska regeringen har 8/10 förklarat sig villig motta minister Paasikivi som finska regeringens representant. (TT fr Helsingfors)

Tyskarna i Estland evakueras.

Tyska regeringen har meddelat estniska regeringen,att den önskar skrida till realiserande av de principer,som Hitler uttalade i sitt riksdagsanförande och enligt vilka Tyskland ämnar söka likvidera de tyska minoriteterna i Öst- och Sydösteuropa,de baltiska staterna och Rumänien.Estniska regeringen har tillsatt en kommission,som ingående skall dryfta frågan med tyska representanter.

(TT fr Tallinn)

Handelsutbyte Tyskland-Sovjet

Från sovjetrysk sida har 8/10 officiellt meddelats att ambassadör Ritter, och chefen för den tyska ekonomiska delegationen mottagits av Molotov. Vid samtalet konstaterades enighet om att det ekonomiska program som överenskoms vid riksutrikesminister von Ribbentrops besök i Moskva skall genom-

9 okt.1939

föras skyndsamt och i stor omfattning från båda sidor. Särskilt har man enats om att Sovjetunionen ofördröjligen skall börja förse Tyskland med råvaror och att Tyskland skall inleda sina leveranser till Sovjetunionen. (TT fr DNB)

Brittisk hamnberedskap.

En stor rörlig armé av hamnarbetare, färdig för förflyttning från hamn till hamn allt efter behov, förutses i en överenskommelse, som slutits mellan regeringen, arbetsgivarna och arbetarna och som 8/10 publicerats av brittiska arbetsministeriet. (TT fr London)

Franska kommunister häktade.

8/10 hade sammanlagt 35 franska kommunistiska deputerade arresterats, 14 i Parisdistriktet och 21 i landsorten. 13 av dem ha efter förhör blivit åtalade för överträdelse av dekretet av 26/9, som förbjuder propaganda för tredje internationalen och som upplöser kommunistpartiet. (TT fr Paris)

x

40:1

10 okt.1939

Svensk beredskap. På grund av inträffade förändringar i det utrikespolitiska läget har svenska regeringen bestämt, att de värnpliktiga vid armén som bestrida beredskapen vid vissa linjeförband ur alla truppslag och som enligt tidigare givna bestämmelser skulle ha utryckt den 15 oktober tills vidare skola kvarbli i tjänstgöring. (DN)

"Orzel" i England. Enligt vad polska telegrambyrån i Paris meddelar har den polska ubåten "Orzel", som i mitten av september flydde från Tallinn brutit sig igenom minspärren i de danska sunden och uppnått en av Englands krigshamnar, där den undergår reparation. (TT fr Paris)

Brittiskt koordinationsutskott. Premiärminister Chamberlain tillkännagav 9/10 i underhuset att ett utskott för den ekonomiska och finansiella politiken bildats. Ordförande i detta utskott är finansministern sir John Simon, och medlemmar äro respektive ministrar i de berörda departementen. (TT fr London)

Portugal och kriget. Konseljpresident Salazar bekräftade i ett tal i nationalförsamlingen 9/10 Portugals trohet mot den engelsk-portugisiska alliansen och dess önskan att upprätthålla en ärlig neutralitet. (TT fr Reuter)

40:2

10 okt.1939

Japansk reträtt. Från japanskt militärt håll meddelas att 60.000 kinesiska soldater stupat under de operationer, som i mitten av september inleddes i området mellan Poyangsjön och sjön Tungtin. De japanska stridskrafterna drogos i början av oktober tillbaka till sina utgångsställningar.

(TT fr Shanghai)

x

41:1

11 okt.1939

Evakuering i Finland.

På grund av det allvarliga utrikespolitiska läget har finska regeringen uppmanat civilbefolkningen i Helsingfors och Viborg samt en del landskommuner i Viborgs län att frivilligt bege sig till orter,som äro mindre utsatta i händelse av ett krig. Utrymningen börjar 11/10. Vid behov kommer en tvångsevakuering att företas. Utrymningen är en beredskapsåtgärd, och det finns ej skäl att anse läget oroande, förklarar inrikesminister Kekkonen. En stor mörkläggningsövning pågår från och med 10/10.
(DN fr Helsingfors)

Estniska regeringen går.

Estniska regeringen har avgått. Marskalk Vorosjilov har inbjudit estniska arméöverbefälhavaren, general Laidoner, att besöka Moskva. General Laidoner har antagit inbjudningen. (TT fr Reuter)

11 okt.1939

Tyskarna i Sydtyrolen. Förberedelserna för den tyska utvandringen från italienska Sydtyrolen i enlighet med den tysk-italienska överenskommelsen ha slutförts.
(TT fr Reuter)

Tal av Daladier. Konseljpresident Daladier höll 10/10 ett radiotal, vari han bl.a. förklarade, att England och Frankrike vore herrar på oceanen och att de som hålla haven alltid lyckas hemföra segern. Han kritiserade skarpt de kommunistiska ledarnas politik under kriget. Hitlers löften voro enligt talaren intet att lita på. Nationernas säkerhet kan endast vila på ömsesidiga garantier, som utesluta varje överraskning och resa en mur mot varje försök till herravälde. (TT fr Paris)

Indien och kriget. Allindiska kongressen har med 188 röster mot 58 antagit en resolution, vari man fördömer det nationalsocialistiska angreppet och uppmanar brittiska regeringen att definiera sina krigs- och fredsmål.
(TT fr Reuter)

x

42:1

12 okt. 1939

Utrymning av Helsingfors. Utrymningen av Helsingfors tog sin början 11/10. Finland fortsätter att vidta militära och andra åtgärder. En division ryska trupper, som tidigare varit stationerad omkring 30 km från finska gränsen, transporterades 11/10 direkt till gränslinjen, och 21 ryska flygplan företogo rekognoseringsflygningar vid Borgå och Lovisa utanför finskt territorialvatten.
(DN fr Helsingfors)

Rågösvenskarna flytta. De båda Rågöarna skola enligt den rysk-estniska överenskommelsen militariseras och fördenskull evakueras av den svenska befolkningen, vilken uppgår till sammanlagt omkring 500 personer. Estniska regeringen kommer att dra försorg om att öarnas befolkning förflyttas till andra svenska bygder, där de ha möjlighet att fortsätta sitt arbete som fiskare och jordbrukare.
(DN fr Tallinn)

Ny estnisk regering. En ny estnisk regering har 11/10 bildats. Statspresident Päts kvarstår i sitt ämbete. Till ny ministerpresident har utsetts professor Uluots, som hittills varit parlamentspresident. Utrikesministeriet har övertagits av professor Piip.
(UP fr Tallinn)

42:2

12 okt.1939

Evakueringen från Estland. Evakueringen av tyskarna i Estland skall ske under en ~~tidrymd av närmare~~ 5 månader. Den skall vara avslutad senast den 1/3 1940.
(DN fr Tallinn)

Fördrag Litauen-Sovjetunionen. Officiellt meddelas 11/10 i Moskva: Från 3 till 10 oktober ägde i Moskva överläggningar rum mellan sovjetryska utrikeskommissarien Molotov och litauiske utrikesministern Urbsys angående avslutandet av ett fördrag om återlämnandet av staden Vilna och Vilnaområdet till republiken Litauen samt av en ömsesidig biståndspakt mellan Sovjetunionen och Litauen. I överläggningarna deltog även Stalin. Förhandlingarna resulterade i att en pakt angående Vilnas och Vilnaområdets återlämnande till Litauen samt en ömsesidig biståndspakt mellan Sovjetunionen och Litauen avslutades den 10 oktober. Fördragen äro av följande innehåll: "Sovjetunionens högsta råds presidium å ena sidan och republiken Litauens president å den andra ha - i syfte att utveckla de vänskapliga relationer, som upprättades genom fredsfördraget av den 12/7 1920 och vilka voro baserade på erkännandet av republiken Litauens statliga existens, oberoende samt icke-inblandning i dess inre angelägenheter mellan de båda parterna, vidare på grund av uppfattningen att fredsfördraget av den 12/7 1920 och nonaggressions-

pakten samt den fredliga lösningen av konflikterna av den 28/9 1926 alltjämt är solid grundval för de båda ländernas relationer och ömsesidiga förpliktelser samt i övertygelsen om att det ligger i de båda fördragsslutande ländernas intresse att definiera de närmare villkoren för en ömsesidig säkerhetsgaranti och en rättvis lösning angående den statliga tillhörigheten ifråga om staden Vilna och Vilnaområdet - vilka på olagligt sätt frånryckts Litauen av Polen - ansett det nödvändigt att mellan sig avsluta följande fördrag angående staden Vilnas och Vilnaområdets återlämnande till Litauen samt angående ömsesidigt bistånd mellan Sovjetunionen och Litauen. De ha för detta ändamål utsett sina befullmäktigade, för Sovjetunionens högsta råds presidium utrikeskommissarie Molotov samt för republiken Litauen utrikesminister Urbsys, vilka efter att ha utväxlat vederbörliga fullmakter överenskommit om följande dispositioner:

Art.1: I syfte att stärka vänskapen mellan Sovjetunionen och Litauen överlämnas av Sovjetunionen staden Vilna samt Vilnaområdet till republiken Litauen för att inkorporeras med den litauiska statens territorium. Gränsen mellan Sovjetunionen och republiken Litauen upprättas i enlighet med en bifogad karta. Denna gräns skall närmare beskrivas i ett kompletterande protokoll. Art. 2: Sovjetunionen och republiken Litauen förplikta sig att

42:4

12 okt. 1939

ömsesidigt bevilja varandra allt bistånd, även militärt, i händelse Litauen skulle bli föremål för direkt angrepp eller hot om angrepp liksom om Sovjetunionen skulle utsättas för direkt angrepp eller hot om angrepp från någon som helst europeisk makts sida via Litauens territorium. Art. 3: Sovjetunionen förpliktar sig att på förmånliga villkor hjälpa den litauiska armén med rustningar och annan krigsmateriel. Art. 4: Sovjetunionen och republiken Litauen förplikta sig att gemensamt svara för försvaret av den litauiska statens gränser. I detta syfte tillerkännes Sovjetunionen rättigheten att på olika platser inom republiken Litauen, vilka platser fastställts genom en ömsesidig överenskommelse, på egen bekostnad hålla strängt begränsade ryska land- och flygstyrkor. Den exakta förläggningen av dessa trupper och gränserna för de områden, inom vilka de kunna inkvarteras, deras antal på varje särskild plats samt alla administrativa, juridiska och ekonomiska frågor och andra, som kunna uppstå i samband med förläggningen av väpnade ryska styrkor på Litauens territorium i kraft av föreliggande fördrag, skola avgöras genom en speciell överenskommelse. Områden och byggnader, som bli nödvändiga, skola av litauiska regeringen utarrenderas till skäligt pris. Art. 5: I händelse av hot om angrepp mot Litauen eller mot Sovjetunionen över litauiskt

territorium skola de båda kontraherande parterna omedelbart undersöka läget och vidtaga alla de åtgärder, som genom ömsesidig överenskommelse erkännas vara nödvändiga till säkrande av okränkbarheten hos de kontraherande parternas territoriella gränser. Art. 6: De båda kontraherande parterna förplikta sig att icke ingå någon allians och att icke deltaga i någon koalition, som är riktad mot den ena av de fördragsslutande parterna. Art. 7: Förverkligandet av det föreliggande fördraget får icke på något sätt inkräkta på de kontraherande parternas suveräna rättigheter, särskilt beträffande deras statliga struktur, ekonomiska och sociala system, militära åtgärder och över huvud taget beträffande principen om icke-inblandning i andras inre angelägenheter. De för de ryska väpnade land- och flygstyrkorna reserverade områdena (artikel 3 i föreliggande fördrag) förbli under alla omständigheter en integrerande del av republiken Litauens territorium. Art. 8: Det föreliggande fördraget skall i den del som gäller förpliktelsen om ömsesidigt bistånd mellan Sovjetunionen och republiken Litauen (artiklarna 2-7) äga giltighet under 15 år, och om ingen av de kontraherande parterna anser det nödvändigt att ett år innan fördragets giltighet utlöper uppsäga detsamma förlänges giltigheten av ifrågavarande bestämmelser automatiskt på ytterligare 10 år. Art. 9: Det föreliggande fördraget träder i kraft så snart

ratifikationsinstrumenten utväxlats, vilket skall ske i Kaunas inom sex dagar efter fördragets undertecknande. Utställt i Moskva i dubbla exemplar på ryska och litauiska språken den 10/10 1939. Undertecknat Molotov och Urbsys."
(TT fr Tass)

Alltjämt strider i Polen.

Skärmytslingar äga ännu rum mellan röda arméns avdelningar och polska soldater, som fortsätta att försvara sig i Bialowiecaskogarna i västra Vitryssland. (TT fr Moskva)

Holland protesterar ej.

Officiellt meddelas, att nederländska regeringen icke anser, att det f.n. föreligger något skäl för den att ansluta sig till en protest från de skandinaviska staterna och Belgien i Berlin mot torpederingen av neutrala handelsfartyg. (TT fr Haag)

Förhållandet Storbritannien-Sovjetunionen.

Understatssekreterare Butler meddelade 11/10 i underhuset, att brittiska regeringen inte ämnade publicera dokumenten från de senaste förhandlingarna Storbritannien-Sovjetunionen. Frågan om handel med Sovjet diskuterades med ryska regeringen. Härefter avgav krigsminister Hore-Belisha en de-

12 okt. 1939

klaration om arméns insats i kriget. Han yttrade bl.a.: "År 1914 hade vi inom sex veckor efter krigsutbrottet transporterat 143.000 man till Frankrike. På fem veckor efter det nu pågående krigets utbrott ha vi till Frankrike fört 158.000 man... Expeditionskåren har kunnat föras till Frankrike utan minsta förluster." Ministern jämförde sedan den nu fullbordade uppgiften med samma uppgift 1914 och sade: "Den gången fanns det bara 800 mekaniska fordon, och lasterna överstego endast sällan 2 ton. Nu ha vi redan överfört till Frankrike 25.000 fordon, däribland tanks, av vilka några haft enorma dimensioner och vägt 15 ton var eller mera." Talaren fortsatte: "Ingen, hur ringa hans börd än är, behöver befara, att hans militära förtjänster skola förbli obeaktade." (TT fr London)

Handelsutbyte England - Sovjet.

Officiellt meddelas i London, att en överenskommelse om utbyte av ryskt timmer mot vissa kvantiteter gummi och tenn avslutats mellan ministern för materialanskaffningen och den sovjetryska handelsdelegationen i London. Överenskommelsen betecknas som en kommersiell och icke som en politisk transaktion. (TT fr London)

Beslag av kontraband.

Den franska flottan har fram till 10/10 lagt beslag på 150.000 ton krigskontraband, därav 40.000 ton malm av olika slag, 40.000 ton livsmedel och 30.000 ton flytande bränsle. (TT fr Paris)

42:18

12 okt.1939

Masshäktningar i Rumänien.

Alltsedan mordet på Calinescu ha varje dag ett antal arresteringar företagits i Rumänien. Över 200 kommunister häktades i början av oktober enbart i Bukarest. General Argetojanu, vilken efterträdde Calinescu som konseljpresident, har utsetts till militärguvernör i Bukarest.

(TT fr Reuter)

Turkisk utrikespolitik.

Inför turkiska folkpartiets parlamentsgrupp har turkiske konseljpresidenten Saydam ingående redogjort för den senaste utvecklingen i överläggningarna i Moskva mellan utrikesminister Saradjoglu och sovjetledarna. Saydam redogjorde också för hur långt man nått i de parallella förhandlingarna i Ankara med Frankrike och Storbritannien. Efter en längre diskussion godkände gruppen den av regeringen intagna hållningen samt det sätt, varpå förhandlingarna föras. (TT fr Ankara)

Krisen i japanska UD.

Över 110 tjänstemän i japanska utrikesministeriet ha avgått 11/10.

(UP fr Tokyo)

x

43:1

13 okt.1939

Nordisk démarche i Moskva. Sveriges, Danmarks och Norges sändebud ha 12/10 till Sovjetunionens regering var för sig, enligt instruktion från sina respektive regeringar framfört ett meddelande, i vilket envar av dem har framhållit följande: "Samtliga de nordiska regeringarna följa med uppmärksamhet de förhandlingar, som nu inletts mellan Sovjetunionen och Finland. De tillkännagiva sin förväntan att därvid intet ifrågasättes, som lägger hinder i vägen för Finland att i fullt oberoende fasthålla vid den neutrala ställning, som landet i nära samarbete med de övriga nordiska länderna intager, och sin livliga önskan att förhandlingarna skola befästa det vänskapliga förhållandet mellan Sovjetunionen och Finland." (Sv.D.)

Paasikivi hos Stalin. Paasikivi sammanträffade 12/10 med Stalin, Molotov, Potemkin och Derevjanski. (Sv.D. fr Helsingfors)

Tal av Cajander. Finske statsministern förklarade i ett radiotal 12/10 bl.a.:"De fördelar en stat skulle kunna uppnå genom att underkuva Finland skulle ej uppvägas av de nackdelar, som ett nedbrytande av vår integritet skulle kosta. Hela vårt folk står enigt från höger till vänster,från vänster till höger... De yttranden av sympati, som i dessa dagar kommit oss till del, ha berett oss stor glädje och styrkt oss i vår förtröstan."(Sv.D.)

13 okt.1939

Inhiberat tal. Finske utrikesministern Erkkos tal, som natten till 12/10 skulle ha radierats över en tysk station till Förenta staterna, har inhiberats av de tyska myndigheterna. (TT fr Helsingfors)

Amerikansk démarche i Moskva. I Washington meddelas att: Förenta staternas regering har för sovjetregeringen givit uttryck åt sin uppriktiga förhoppning, att intet skall ske, som kunde inverka skadligt på de fredliga förbindelserna mellan Sovjetunionen och Finland. Man tillägger, att den amerikanska démarchen sker helt och hållet oberoende av varje aktion, som kunde företas av de skandinaviska staterna. Instruktioner rörande den amerikanska démarchen har sänts till Förenta staternas ambassadör i Moskva som 12/10 hade ett samtal med Molotov. (TT fr Washington)

Ulmanis om pakten med Sovjet. President Ulmanis redogjorde 12/10 för pakten ~~Est~~ Lettland-Sovjetunionen. Han uttalade sin övertygelse om att Sovjet skulle hålla överenskommelsen och att den skulle ge lyckliga resultat. Han förklarade bl.a.:"Vår stat är fri och oberoende i fråga om både inrikes- och utrikespolitiken och skall så förbli." (TT fr Riga)

Litauisk démarche. Litauiska regeringen har beslutat att företa en diplomatisk démarche i Berlin för att genomföra en ändring i tysk-litauiska pakten, enligt vilken Litauen avträdde Memelområdet till Tyskland. (DN fr Kaunas)

43:3

13 okt.1939

Tal av Chamberlain. — Chamberlain talade 12/11 ~~i underhuset, varvid han berörde~~ Hitlers tal 6/10. . Han förklarade bl.a."Vi måste utgå ifrån,att de förslag,som den tyske rikskanslern framställer för att åstadkomma vad han kallar 'vissheten om europeisk säkerhet' äro baserade på ett erkännande av hans erövringar och av hans rätt att göra vad han vill med de erövrade territorierna. Det skulle vara omöjligt för Storbritannien att godtaga någon sådan basis utan att offra sin heder att överge sitt krav på att internationella tvister skola biläggas genom förhandlingar och icke med våld."
(Sv.D. fr London)

Trupper till Bessarabien. — En del av de rumänska trupper, som dragits tillbaka från rumänsk-ungerska gränsen i enlighet med överenskommelsen i början av oktober överföras till Bessarabien.
(TT fr Reuter)

Diplomatsamtal i Washington. — Finske ministern i Washington mottogs 12/10 i Vita huset och i utrikesdepartementet. Svenske ministern, envoyén Boström, besökte samma kväll president Roosevelt.
(TT fr Washington)

x

44:1

14 okt.1939

Nordens statschefer mötas i Stockholm.

Konung Gustaf har inbjudit konungarna av Danmark och Norge samt republiken Finlands president till ett möte i Stockholm. De tre statscheferna ha antagit denna inbjudan och mötet äger rum 18/10. Statscheferna åtföljas av sina utrikesministrar. (Sv.D.)

Sveriges beredskap.

Ytterligare inkallelser [illegible] enligt beslut 13/10 av svenska regeringen äga rum inom övre Norrlands militärområde. (Sv.D.)

Finskt ministerskifte.

En partiell regeringsombildning ägde 13/10 rum i Helsingfors. Justitieminister Rautavaara avgick från sin post och efterträddes av jur.d:r J.O. Söderhjelm. Därjämte inträdde i regeringen riksdagens andre vice talman, friherre Ernst von Born, som minister utan portfölj. Denna utvidgning av regeringens grundval betraktas på officiellt håll i Helsingfors som en utjämning av meningsskiljaktigheterna mellan den finska och svenska folkgruppen. (DN fr Helsingfors)

Finsk-ryska förhandlingarna.

13/10 utsändes ett officiellt meddelande i Helsingfors, enligt vilket finska regeringen noggrant studerat det förslag, som framställts i Moskva. Resultatet av denna undersökning är, att Finland ansett det vara möjligt fortsätta förhandlingarna. Minister Paasikivi har begärt nya instruktioner av sin regering. (DN fr Helsingfors)

44:2

14 okt.1939

Sänkta ubåtar. Brittiska amiralitetet meddelar, att 3 tyska ubåtar förstörts 13/10. (TT fr London)

Tysk aktivitet i Karibiska havet. Ordföranden i Förenta Staternas representanthus utskott för militäranslag meddelar, att omkring ett halvt dussin främmande ubåtar operera i Karibiska havet och ha varit där sedan tre veckor, innan Tyskland företog sitt angrepp mot Polen. (TT fr Washington)

Sjöfartsministerium i England. Ett särskilt brittiskt ministerium för sjöfarten har 13/10 upprättats. Till dess chef har utsetts sir John Gilmour. (Sv.D.fr London)

Förlikning i Japans UD. Japanska kabinettet har beslutat att delvis ändra lagen om upprättande av ett ministerium för utrikeshandeln, detta i syfte att åstadkomma en enhetlig ledning av utrikespolitiken. (TT fr Tokyo)

x

45:1

15 okt.1939

Paasikivi reser hem. Minister Paasikivi avreste kvällen 14/10 från Moskva till Helsingfors.
(Sv.D. fr Helsingfors)

Ingen Sovjetisering i baltiska staterna. Sovjetryska telegrambyrån TASS förklarar, att det är orimligt och osant, då man i utländsk press försökt sammanställa vissa tyskars avresa från Lettland och Estland med de biståndsfördrag, som ingåtts mellan Sovjetunionen och de baltiska länderna, och påstå, att dessa fördrag skulle innebära Estlands och Lettlands sovjetisering. Avtalen betona tvärtom klart, att ingen inblandning skall ske i de ifrågavarande ländernas inre angelägenheter och att deras statliga, sociala och ekonomiska struktur skall respekteras.
(TT fr Moskva)

Engelskt slagskepp torpederat. Brittiska amiralitetet meddelar, att brittiska slagskeppet "Royal Oak" sänkts, antagligen av en ubåt. Besättningen utgjorde omkring 1.000 man. Amiralitetet har hittills publicerat listor på de överlevande, upptagande 378 man.
(TT fr London)

Brittiska flottförluster. Enligt en tysk sammanställning har England under krigets sex första veckor måst inregistrera följande förluster: sänkta fartyg: 2 hangarfartyg, varav dock endast den ena förlusten bekräftats på engelskt håll, ett slagskepp och en jagare; svårt skadade: 1 slagskepp samt en tung kryssare, som bombarderats av flygmaskiner vid Isle of May utanför Skottland.
(Sv.D. fr Berlin)

45:2

15 okt.1939

<u>Flyg skyddar konvojer.</u> Brittiska informationsministeriet meddelar att alla konvojer som äro på väg till eller från Storbritannien åtnjuta flygets skydd hundratals sjömil ut till havs. (TT fr London)

<u>Tysklands import under kriget.</u> Tysklands normala import av förnödenheter från utlandet har beskurits med hälften genom kriget. Detta framgår av en beräkning, som företagits av Förenta staternas handelsdepartement. (TT fr Washington)

<u>Fackinternationalen och kriget.</u> Internationella fackföreningsfederationens byrå har haft sammanträde i Paris 13/10-14/10. I ett enhälligt antaget manifest uttalas enighet i åsikter med de franska och brittiska arbetarna, "som i detta ögonblick försvara den mänskliga friheten mot de totalitära staternas angrepp." Det heter vidare att "fred kan tagas i övervägande endast på basis av att nationernas och folkens rättigheter återställas och garanteras. Hitlers cyniska förslag erbjuder ingen garanti och öppnar inga utsikter i detta hänseende." (TT fr Paris)

x

46:1

16 okt.1939

Rysk eskader i Tallinn. 14 enheter ur Sovjets Östersjöflotta med flaggskeppet "Oktoberrevolutionen" i spetsen inlöpte i Tallinns hamn 15/10. Eskadern bestod dessutom av en rad jagare och ubåtar. (UP fr Tallinn)

Polsk protest. Polske ministern i Kaunas har till litauiska regeringen avlåtit en protest mot att Vilnaområdet införlivas med Litauen, under motiveringen att Sovjetunionen icke äger rättighet att förfoga över detta område. (TT fr Kaunas)

x

47:1

17 okt, 1939.

Denna dag har intet stoff ansetts böra medtagas i kalendariet.

48:1

18 okt. 1939

Kalinins svar till Roosevelt. Presidenten i Sovjets högsta råds presidium, Kalinin, har i en svarsnot till Roosevelt meddelat att det enda syftet med Sovjets förhandlingar med Finland är att konsolidera de ömsesidiga relationerna och stärka det vänskapliga samarbetet mellan de båda länderna för att garantera Sovjetunionens och Finlands säkerhet. (TT fr Washington)

Estland avskäres från yttervärlden. Estniska krigsmaktens överbefälhavare general Laidoner har utfärdat en förordning, genom vilken telefon- och radiotrafik med utlandet, vidarebefordran av alla nyheter genom radiosändare samt användning av code, chiffer o.dyl. förbjudes, varjämte kontroll över post-,telegram-,telefon- och radiotrafiken införes. (TT fr DNB)

Saradjoglu hem. Saradjoglu avreste natten till 17/10 efter 23 dagars besök i Moskva till Ankara. (TT fr DNB)

Saradjoglus besök. Tass meddelar, att Saradjoglus besök, "som ägde rum i hjärtlig atmosfär, bekräftade...oföränderligheten av de vänskapliga relationerna mellan Sovjetunionen och Turkiet liksom de båda regeringarnas samfällda önskan

att bevara freden. De båda regeringarna ha fastslagit, att det är önskvärt att även i framtiden upprätthålla kontakt för gemensam granskning av frågor som intressera Sovjetunionen och turkiska republiken." (TT fr Moskva)

Sjökriget. Marinminister Churchill gav 17/10 i underhuset en översikt av sjökrigets resultat."Någonting mellan 1/3 och 1/4 av Tysklands hela ubåtsflotta har förstörts ... Å andra sidan har den brittiska handelsflottan på 21 milj. ton förlorat 156.000 ton genom ubåtarnas aktioner, vartill få läggas 18.000 ton som gått förlorade på grund av minor och olyckshändelser."
(TT fr Reuter)

Indiens regeringsfråga. Vicekonungen av Indien har meddelat om upprättandet av en konsultativ grupp, som skall representera de främsta parterna i Indien och de indiska furstarna och som skall hålla folkmeningen i Indien underrättad om krigföringen. Efter krigets slut är brittiska regeringen villig att träda i kontakt med representanter för ett flertal samfund, partier och institutioner i Indien och med indiska furstar för att tillförsäkra sig deras hjälp och samverkan till åstadkommande av en samlingsregering. (TT fr London)

Strider i Mansjukuo. Det vapenstillestånd som ingicks i augusti mellan de rysk-mongoliska och japanska trupperna på mandsjuriska gränsen utlöpte 8/10. Flygstridskrafterna ha återupptagit sin verksamhet med ett bombardemang i trakten av sjön Puiner samt gränsen mot Mansjukuo. Japanska trupper ha vidare överskridit gränsen till Mongoliet. (DN fr Shanghai)

x

19 okt.1939

Nordiska statschefsmötet.	De nordiska statscheferna och utrikesministrarna anländ 18/10 till Stockholm. Under dagen hölls dels plenarsammanträde, dels överläggningar mellan utrikesministrarna. (N)
Norsk beredskap.	Norska försvarsministern meddelar, att neutralitetsvakten i Nord-Norge förstärkts. (TT fr Oslo)
Tyskar i Östpolen evakueras.	En tysk regeringskommission har anlänt till Moskva med uppgift att förhandla om hemförande av tyskar i västra Ukraina och Vitryssland. (TT fr Tass)
Engelsmännen vid västfronten.	I sin veckoredogörelse i underhuset 18/10 meddelade Chamberlain bl.a.: "På västfronten har den brittiska expeditionsstyrkan nu slutgiltigt övertagit den sektor av den franska försvarslinjen, som tilldelats dem." (TT fr London)
Ungerska nazister häktade.	Ungerska polisen har häktat 110 medlemmar av den upplösta hungariströrelsen. (TT fr Budapest)

49:2

19 okt.1939

Militärkonferens i Ankara.

General Weygand och den engelske generalen Wavell anlände 18/10 till Ankara för överläggningar med turkiska generalstaben. (TT fr DNB)

Gandhi mot vicekonungen.

I ett uttalande 18/10 betecknar Gandhi ett av vicekonungen gjort uttalande, vari denne förordar tillsättandet av ett konsultativt utskott för rådplägan angående Indiens status, såsom ytterst otillfredsställande. Han tillägger:"Det hade varit bättre om den brittiska regeringen avstått från att göra någon som helst deklaration. Vicekonungens långa förklaring visar bara att den gamla politiken 'söndra och härska' kommer att fortsättas. Såvitt jag kan se kommer kongressen icke att medverka härutinnan."

(TT fr Reuter)

x

50:1

20 okt.1939

Stockholmsmötets kommuniké.

Efter det nordiska statschefs- och utrikesministermötets slut offentliggjordes 19/10 en officiell kommuniké,vari bl.a.säges:"Vid mötet skärskådades till en början det allmänna läget från varje lands utgångspunkter... Enighet konstaterades därom att regeringarna äro beslutna att i nära samarbete konsekvent fasthålla vid deras fullständiga neutralitet. De ärna låta sin hållning till förekommande spörsmål bestämmas av omsorgen att upprätthålla sin neutrala ställning i fullt oberoende. De kräva sin rätt att få denna hållning,grundad på ett fredligt förhållande till andra makter,från alla sidor respekterad. I erinran om den förklaring som under världskriget utgavs år 1917 vid de nordiska konungarnas möte i Oslo av Danmarks, Norges och Sveriges regeringar att hur långvarigt än kriget bleve och vilka former det än kunde anta, det vänskapliga och förtroliga förhållandet mellan rikena komme att upprätthållas, rådde vid mötet enighet om att Danmark och Island,Finland,Norge och Sverige under nu föreliggande krigsläge skola i sin politik följa denna samma under 1914-1918 års krig genom fast samverkan med framgång genomförda riktlinje. Vid mötet upptogos vidare till överläggning de svårigheter som drabbat de neutrala staternas handel och sjöfart som en följd av de krigförandes åtgärder. Enighet rådde om att på hithörande områden förbli i samråd och vidhålla de i Köpenhamnskommunikén av den 19/9 1939 angivna riktlinjerna,

50:2

20 okt.1939

under upprätthållande av traditionella handelsförbindelser åt alla håll och ömsesidigt stöd vid folkförsörjningens säkerställande. Enighet rådde tillika om fullföljande av samarbetet inom Oslogruppen och med andra neutrala stater i och för hävdandet av gemensamma intressen. I anledning av mötet ingingo till konungen av Sverige telegrafiska sympatiyttringar från statsöverhuvudena i de neutrala staterna i Amerika. Dessa budskap, vilka redan offentliggjorts, komma att i de nordiska länderna högt uppskattas. De vid mötet företrädda regeringarna ha däri funnit värdefullt stöd för sina strävanden till förmån för fred och internationell rättsordning. De nordiska ländernas regeringar erinra om den beredvillighet att verka i utjämnande syfte som kommit till uttryck redan före krigsutbrottet genom deras statschefers anslutning till konung Leopolds fredsvädjan. Denna beredvillighet kvarstår oförändrad. De komma att med djupaste tillfredsställelse hälsa varje tecken på att en förståelse mellan de krigförande parterna är möjlig och förutsättningarna föreligga för en neutral insats till ernående av fred och alla nationers trygghet." (DN)

50:3

20 okt.1939

Västpreussen och Posen tyska provinser.

I en av rikskansler Hitler 18/10 utfärdad förordning om de östra områdenas indelning och förvaltning stadgas att två nya "Reichsgaue" skola upprättas, nämligen Västpreussen och Posen, vilka vart och ett skola styras av en riksståthållare. De invånare i de införlivade områdena som äro av tyskt eller närbesläktat blod bli tyska undersåtar. (TT fr DNB)

Engelsk-polska avtalet.

Understatssekreterare Butler har lämnat en uppgift om att den engelsk-polska överenskommelsen endast gällde ett angrepp från tysk sida och att den icke innebar att England skulle bispringa Polen i händelse av angrepp från Ryssland eller från annan makts sida. (UP fr London)

Turkisk biståndspakt med västmakterna.

Ömsesidiga biståndspakter mellan Storbritannien och Turkiet samt mellan Frankrike och Turkiet undertecknades 19/10 i Ankara. Fördragstexten som offentliggjordes på kvällen, är av följande lydelse: Art.I: För den händelse Turkiet invecklas i fientligheter med en europeisk makt som följd av angrepp från denna makts sida mot Turkiet, skall Storbritanninen verksamt samarbeta med Turkiet samt ge det all den hjälp och det bistånd det står i Storbritanniens makt att lämna. Art.II: 1) I händelse av angreppshandling från en europeisk makts sida, som i Medelhavsområdet leder till krig, i

vilket Storbritannien och Frankrike invecklas, skall Turkiet verksamt samarbeta med Storbritannien och Frankrike samt ge dem all den hjälp och det bistånd det står i Turkiets makt att lämna.2) I händelse av angreppshandling från en europeisk makts sida, som i Medelhavsområdet leder till krig, i vilket Turkiet invecklas, skola Storbritannien och Frankrike verksamt samarbeta med Turkiet och ge det all den hjälp och det bistånd det står i deras makt att lämna. Art.III: Så länge de garantier Storbritannien och Frankrike givit Grekland och Rumänien i respektive deklarationer av 13/4 1939 förbli i kraft, skall Turkiet verksamt samarbeta med Storbritannien och Frankrike och ge dem all hjälp och allt bistånd som står i dess makt för den händelse Storbritannien och Frankrike invecklas i fientligheter i kraft av sagda garantier. Art.IV: För den händelse Storbritannien och Frankrike invecklas i fientligheter med en europeisk makt som följd av angrepp från sagda makts sida mot någon av dessa stater, utan att bestämmelserna i artiklarna II och III äro tillämpliga, skola de höga fördragsslutande parterna omedelbart samråda. Det har emellertid överenskommits att Turkiet i en sådan eventualitet skall iakttaga åtminstone välvillig neutralitet gentemot Storbritannien och Frankrike.Art.V: I händelse av angrepp mot en stat,vilken en av de höga fördragsslutande parterna med ifrågavarande stats gillande åtagit sig att bistå vid besvarandet av dess oberoende eller neutralitet eller i händelse av angrepp från europeisk makts

50.5

20 okt.1939

sida, vilket, trots att det riktas mot annan europeisk stat, enligt uppfattningen hos någon av de höga fördragsslutande parterna utgör ett hot mot dess egen säkerhet, skola de höga fördragsslutande parterna omedelbart samråda i och för sådan samfälld aktion som kan anses verksam. Art.VI: Det nu ingångna fördraget är icke riktat mot något land, utan är avsett att tillförsäkra Storbritannien, Frankrike och Turkiet ömsesidig hjälp och bistånd vid motstånd mot angrepp, om så skulle bli nödvändigt Art.VII: Bestämmelserna i föreliggande fördrag äro i lika grad bindande som bilaterala förpliktelser mellan Turkiet och var och en av de två andra höga fördragsslutande parterna. Art.VIII: Om de höga fördragsslutande parterna äro invecklade i fientligheter som följd av detta fördrags verkställighet, skola de icke ingå vapenstillestånd eller fred sannat än efter gemensam överenskommelse. Art.IX: Föreliggande fördrag skall ratificeras och ratifikationsurkunderna samtidigt deponeras i Ankara så snart som möjligt. Det skall träda i kraft samma dag ratifikationsinstrumenten deponeras. Fördraget har ingåtts för en tid av 15 år..": Två protokoll äro fogade till fördraget. I det ena protokollet förklaras: "De förpliktelser som Turkiet åtagit sig enligt ovannämnda fördrag kunna icke tvinga detta land att företa en aktion vilken som verkan har eller såsom följd medför inträdandet i väpnad konflikt med Sovjetunionen." (TT fr Ankara)

50:6

20 okt.1939

Ny regering i Bulgarien.	Det bulgariska kabinettet har avgått 19/10. Konungen har uppdragit åt den avgående konseljpresidenten Kjosssejvanoff att bilda den nya regeringen. (UP fr Sofia)
Västmaktsbeställningar i USA.	Den engelska luftfartsdelegation,som befinner sig i Kanada, har erhållit i uppdrag att hos amerikanska flygplansfabriker placera en order på 3.000 maskiner,samtidigt som den franska delegationen, som är i Washington, har bemyndigats inköpa 2,750 amerikanska flygplan. (DN fr London)
Rysk manganmalm.	Sovjetunionen har erbjudit sig att sälja för 5 milj.dollars manganmalm till Förenta staterna. (TT fr Reuter)
USA:s sjögräns.	Förenta staternas utrikesminister Hull förklarade 19/10, att de amerikanska territorialvattnen sträcka sig 3 sjömil ut till havs enligt beslut av högsta domstolen. (UP fr Washington)

x

51:1

21 okt.1939

Tysk varning mot konvojer.

Svenska utrikesdepartementet mottog 20/10 ett meddelande från tyska regeringen, i vilket de neutrala staterna erinras om att ett antagande av det engelska erbjudandet om konvoj åt neutrala handelsfartyg folkrättsligt berövar fartygen deras neutralitet,varför de få behandlas på samma sätt som fiendens fartyg. (DN)

Förhållandet USA - Japan.

Amerikanske ambassadören i Tokyo har hållit ett tal, vari han betonade att det måste komma till stånd åtskilliga förändringar i Japans hållning innan det amerikansk-japanska förhållandet kunde förbättras. Ambassadören sade rent ut, att den amerikanska opinionen icke var till freds med japanernas utvidgade framryckning i Kina. (UP fr Tokyo)

Australisk värnplikt.

Australiske premiärministern Menzies har meddelat, att kabinettet beslutat att obligatorisk militärtjänst skall införas fr.o.m. 1/1 1940 för ogifta män vilka 1/7 1940 fyller 21 år. (TT fr Reuter)

x

52:1

22 okt.1939

Finska förhandlare till Moskva.	Minister Paasikivi och finansminister Tanner avreste 21/10 till Moskva. (Sv.D.fr Helsingfors)
Sydtyrolens tyskar evakueras.	Utrikesminister Ciano undertecknade 21/10 tillika med tyske ambassadören avtalen om förflyttning av tyskarna i övre Adige till Tyskland. Utvandring av sådana tyskar,som icke äro tyska medborgare är enligt avtalen frivillig. Ifrågavarande tyskar skola ha utvandrat senast år 1942. (TT fr Rom)
Slovakien återfår områden.	Hitler har 21/10 meddelat att Tyskland kommer att uppfylla de slovakiska kraven på återförening med Slovakien av de områden, som åren 1920,1924 och 1938 tagits i besittning av Polen. (TT fr DNB)
Handelsfartyg mot ubåt.	Den första rapporten om en strid mellan en tysk ubåt och ett armerat brittiskt handelsfartyg har 21/10 utsänts av brittiska informationsministeriet. Efter en kraftig skottväxling fick ubåten en läcka och sänktes kort därefter av en brittisk jagare. (TT fr London)
Flyg mot handelskonvoj.	Det första försöket i krigshistorien att spränga en konvoj av handelsfartyg genom angrepp från luften utfördes 21/10 och resulterade i att angriparna slogos tillbaka av de eskorterande krigsfartygen och i hast tillkallade jaktplan. (Sv.D.fr London)

x

53:1

23 okt. 1939

Munters om pakten med Ryssland. Lettiska utrikesminister Munters höll 22/10 ett anförande, varvid han bl.a. förklarade: "Sovjetunionen kan icke ha något intresse av att sovjetisera Lettland i strid mot vårt folks sinne, ty detta skulle ödelägga allt ömsesidigt förtroende och endast skapa komplikationer, som bleve till skada för Sovjetunionens säkerhet. Vad oss själva beträffar skola vi se till att vi äro starka och icke ge efter för utländskt inflytande." (TT fr Riga)

Vitryska val. I de tidigare polska områdena i Vitryssland och i Västukraina har 22/10 en omröstning till nationalförsamlingen ägt rum. Valberättigade voro samtliga invånare över 18 års ålder. (UP fr Moskva)

Göbbels om "Athenia". Tyske propagandaministern Göbbels hävdade i ett tal 22/10, att engelsmännen själva sänkt "Athenia". (TT fr DNB)

Indiska kongresspartiet i opposition. Centralexekutivkommittén för kongresspartiet i Indien har beslutat att indra de ministerier, som de kontrollera i 8 av de 11 provinserna. Som orsak till de olika ministrarnas demission anföres, att de icke äro eniga med vicekonungens förklaring nyligen rörande Indiens ställning till England under kriget. (UP fr Bombay)

X

54:1

24 okt.1939

Finsk-ryska samtal. 23/10 återupptogos de rysk-finska förhandlingarna i Moskva. Endast Stalin och Molotov voro från rysk sida närvarande,när Paasikivi och Tanner lade det finska motförslaget på förhandlingsbordet i Kreml. (DN fr Moskva)

Tyska mineringar. Från Haag meddelas, att det tyska minfältet i Nordsjön ökats med ett triangulärt område västvart hän. (Sv.D.)

Brittiska fartygsförluster och tyska ubåtsförluster. En brittisk översikt över hela den engelska handelsflottan visar att 174.000 ton av ett sammanlagt tonnage på 21 milj. ton ha gått förlorade under krigets första 6 veckor, därav 156.000 ton genom sänkning av ubåtar och 18.000 ton genom minsprängning. Dessa förluster utjämnas till stor del genom de 29.000 ton som erövrats från fienden samt av nya fartyg med ett sammanlagt tonnage på 104.000 ton. Man har anledning tro,att en tredjedel av de 60 tyska ubåtar, som vid krigsutbrottet voro redo att sticka till sjöss, redan har sänkts eller tillfogats svåra skador. (DN fr London)

Ny bulgarisk regering. Bulgariske konseljpresidenten Kiossejvanov har 23/10 fått sin regering färdig. Han är själv även utrikesminister. (TT fr Sofia)

x

55:1

25 okt.1939

Inga nya ryska krav på Finland.

Ett nytt skriftligt ryskt förslag, innehållande vissa modifikationer, medföra de finska huvuddelegerade, ministrarna Tanner och Paasikivi, på sin färd från Moskva till Helsingfors 24/10. Finska utrikesministeriets talesman meddelar, att förslaget icke innehåller några nya krav eller anspråk och icke heller fixerar någon tidsgräns för förhandlingarnas fullföljande. (Sv.D. fr Helsingfors)

Kollontay till Moskva.

Sovjetunionens legation i Stockholm meddelar, att ministern madame Kollontay 24/10 reste med flyg till Moskva för ett kortare uppehåll där. (DN)

Tal av Ribbentrop.

Utrikesminister von Ribbentrop höll 24/10 ett tal, vari han häftigt angrep Storbritannien. Om Tysklands ställning till Sovjetunionen förklarade han: "De båda makternas livsrum beröra varandra men skära icke in i varandra. En territoriell divergens mellan de båda staterna är för all framtid utesluten." (Sv.D. fr Berlin)

Påveprotest i Berlin.

Vatikanen har tillställt tyska regeringen en skrivelse, vari protesteras mot det förtryck som utövas mot kyrkan från myndigheternas sida i de områden som ockuperats av tyskarna i Polen. (TT fr Reuter)

55:2

25 okt.1939

"City of Flint" i Murmansk.	Amerikanska ångaren "City of Flint" har 23/10 inlöpt i Murmansk med tysk prisbesättning ombord. Marinmyndigheterna i Murmansk ha beslutat att tillsvidare kvarhålla ångaren. Den tyska besättningen har internerats. (TT fr Tass)
USA-démarche i Moskva.	Förenta staternas ambassadör i Moskva har hos ryska utrikeskommissariatet begärt upplysningar om ångfartyget " City of Flint". (UP fr Moskva)
USA-démarche i Berlin.	USA:s utrikesdepartement har instruerat amerikanske ambassadören i Berlin att begära en fullständig förklaring rörande uppbringandet av amerikanska ångaren "City of Flint". (DN fr Washington)
Polskt guld till Paris.	70 ton polskt guld har, enligt vad Paris Soir meddelar, anlänt till Paris efter att ha transporterats nära 10.000 km på vägar, järnvägar och fartyg genom Rumänien, Turkiet, Syrien och Medelhavet. (TT fr Reuter)
Japans valuta anknytes till dollarn.	Japans långvariga anknytning till pundet bröts 24/10. Finansministeriet tillkännagav, att yen hädanefter kommer att anknytas till dollarn. (Times fr Tokyo)

x

56:1

26 okt.1939

"City of Flints" besättning fri.	Efter en tysk démarche i Moskva ha de ryska myndigheterna i Murmansk frigivit den tyska prisbesättningen på lastångaren "City of Flint". (UP fr Berlin)
USA fullföljer "City of Flint"-affären.	Utrikesminister Hull förklarade 25/10 att "Förenta staterna äro beslutna att följa 'City of Flint'-affären till dess logiska slut, sett ur internationell rättssynpunkt och med Amerikas rättigheter för ögonen." (TT fr Reuter)
Tyska utnämningar.	Riksledaren för S.S., Himmler, har fått i uppdrag att sörja för hemförandet av de utlandstyskar som nu slutgiltigt skola återvända till Tyskland. Himmler har vidare fått i uppdrag att vidta de omflyttningsåtgärder, som erfordras för bildandet av nya tyska kolonisationsområden samt att lösa i samband därmed stående frågor. Riksministern dr Frank har utnämnts till generalguvernör över de av tyska trupper besatta polska områdena, i den mån de icke inkorporerats i riket. (TT fr DNB)
Valresultat i Östpolen.	Resultaten från valen till Västukrainas nationalförsamling 22/10 blevo: Av det totala antalet röstberättigade röstade 92,83%. Inalles röstade 4.032.154 personer, d.v.s. 90.93%, för de kandidater som uppställts av bonde-

kommittéerna, de provisoriska förvaltningarna, arbetarutskotten vid företagen etc. I valen till nationalförsamlingen i västra Vitryssland deltogo 2.672.280 personer, eller 96,71% av de röstberättigade. 90,67% av de röstande röstade för de kandidater som uppställts av bondekommittéerna, de provisoriska förvaltningarna, arbetarutskotten vid företagen etc
(TT fr Tass)

Tysk finansplan överges.

Tysklands finansieringsexperiment med skatteobligationer upphörde 24/10. Den har fungerat i ett halvt år. Den nya finansplanen gick ut på att en del av statens utbetalningar skulle ske med skatteobligationer.
(DN fr Berlin)

Eden om Turkiet.

Brittiske ministern för Dominions Eden yttrade 25/10: "Vi tro och veta att på vår existens som ett fritt folk beror många andra nationers frihet, vilka icke ta någon direkt del i kriget, men som måste lida många av dess konsekvenser och med oro avvakta dess utgång. Häri ligger den verkliga betydelsen av Turkiets handling. Dess exempel har mycket mer än strategisk betydelse."
(TT fr Reuter)

Halifax om sovjethandeln.

Utrikesminister Halifax förklarade 25/10 i underhuset om handeln Storbritannien-Sovjet: "De kvantiteter tenn och gummi som i utbyte mot timmer skola

sändas till Sovjetunionen komma att bero på de mängder timmer som levereras till Storbritannien, men torde i intet fall komma att överstiga de kvantiteter som Sovjetunionen normalt importerar härifrån för eget bruk. Det finns följaktligen föga utsikter till att dessa exporterade varor nå Tyskland och icke mycket större utsikter till att de användas för att underlätta ett sovjetryskt angrepp mot Finland." (TT fr London)

Polska armén i Frankrike.

Polska telegrambyrån i Paris meddelar:Rekryteringen av i Frankrike boende polska undersåtar till de avdelningar av polska armén som hålla på att bildas i Frankrike har avslutats. Inom den närmaste tiden komma nära 100.000 soldater att inkorporeras i den polska armén i Frankrike.
(TT fr Paris)

Italienska framsteg i Abessinien.

Understatssekreteraren för Italienska Afrika har för Mussolini framlagt en rapport angående Italienska Östafrikas tillgångar. Av rapporten framgår att guldutvinningen stadigt ökas i detta område, särskilt i Erytrea. I västra Abessinien har man efter de första metodiska undersökningarna redan övergått till industriell drift. Platinaproduktionen i Galla Sidama blir snart tillräcklig att täcka Italiens platinabehov. Vidare har man upptäckt flera järnfyndigheter i Somaliland vid Galanbur och Galangal med en utsträckning av

130.000 kvm och vid Dinsor. Andra järnfyndigheter ha gjorts vid Candala i distriktet Migiurtinia vid havet på Ghedemberget i Erytrea - varest brytningen beräknas bli 100.000 ton årligen - och i Galla Sidama. Järnimporten till Italien från Ghedemberget har redan tagit sin början. Vidare har man börjat utvinna tenn vid Magiajan i Somaliland, varigenom den italienska importen av tenn från utlandet kommer att undergå en avsevärd minskning. Stora kopparfyndigheter ha påträffats i Erytrea och Galla Sidama.

(TT fr Rom)

Vapenembargots verkningar.

Förenta staternas utrikesdepartement meddelar,att exportlicenser på 78.908.525 dollars för vapenleveranser till krigförande länder återkallats, sedan presidenten proklamerade neutralitetslagens ikraftträdande 5/9. Av dessa leveranser skulle Frankrike ha mottagit för 58.414.113 dollars,Australien för 5.078.700 dollars,Storbritannien för 14.877.086 dollars samt Tyskland för 49 dollars. Andra brittiska dominions och brittiska kolonier berördes även av licensindragningarna. Sedan 1/1 1939 har Storbritannien erhållit krigsmaterielleveranser från Förenta staterna till ett värde av 26.550.644 dollars.

(TT fr Washington)

56:5

26 okt. 1939

<u>Antikommu-</u>
<u>nistiskt Fjärran</u>
<u>östern-möte.</u>

En konferens mellan delegater från 9 nationer i Fjärran östern sammanträdde 25/10 i Tokyo för att diskutera åtgärder mot Komintern och den kommunistiska propagandan i respektive länder. I konferensen deltogo delegater från Filippinerna, Thailand, Mongoliet, Indien, Mansjukuo samt representanter för de provisoriska regeringarna i Nanking och Peiping.

(TT fr Tokyo)

x

57:1

27 okt.1939

Tanner om Sovjet-förslagen. Om de ryska förslagen till Finland yttrade finansminister Tanner vid en presskonferens 26/10:"Vad det nya ryska förslaget beträffar,så är det som satts på papper ej vidlyftigt. det mesta av de ryska synpunkterna ha endast behandlats i muntliga diskussioner, och det måste starkt understrykas att det inte är fråga om något ultimatum,endast om förslag,som äro av sådan art att delegationen än en gång ansåg att den borde fara hem och hämta nya instruktioner. Jag utgår också ifrån att regeringen nu ämnar söka kontakt med riksdagen.'Såvitt jag förstår kunna förslagen icke beröra Finlands ställning i det nordiska samarbetet. Stalin var mycket angelägen framhålla att det inte är meningen att göra intrång på Finlands neutralitet." (DN fr Helsingfors)

Skärpt censur i Tyskland. En stark skärpning av de tyska censurbestämmelserna har trätt i kraft fr.o.m.26/10. Telefonering och telegrafering från Tyskland till utlandet kan hädanefter endast företagas av personer med särskilt tillstånd av de tyska myndigheterna. (Sv.D.fr Berlin)

Telefonlinjer spärrade. Telefonförbindelserna Danmark-Tyskland och Holland-Tyskland avbrötos 26/10. (TT)

27 okt.1939

Tiso president. Förutvarande chefen för slovakiska regeringen dr Tiso valdes 26/10 av slovakiska parlamentet enhälligt till republiken Slovakiens president. Därmed har Slovakien fått sitt första statsöverhuvud.
(TT fr Pressburg)

Tal av kung Leopold. I ett radiotal till USA 27/10 yttrade kung Leopold av Belgien bl.a.: "För 25 år sedan gjorde vår armé sitt bästa för att hejda en grym invasion. Om vi nu återigen skulle angripas kommavi att utan tvekan strida med samma övertygelse, men med tio gånger större kraft."
(TT fr Havas).

Sovjet mot Englands kontrabandslista. 25/10 överlämnade biträdande utrikeskommissarie Potemkin till engelske ambassadören svar på engelska noterna rörande krigskontraband."Brittiska regeringens ensidiga åtgärd att förklara livsmedel för krigskontraband strider",heter det i svaret,"mot den internationella rättens principer enligt det uttryck dessa fått i den internationella deklarationen om sjökrigsrätten av 26/2 1909. Den medför allvarlig skada för de neutrala staternas intressen och vållar avbräck för den internationella handeln. Då brittiska regeringen på den kontrabandslista den publicerat upptagit artiklar och varor såsom bränsle,papper,bomull,djurfoder,skor,kläder och ämnen för deras tillverkning samt t.o.m. alla slag av livsmedel, så-

57:3

27 okt.1939

som spannmål,kött,smör, socker o.dyl.,så har ~~den därmed förklarat~~ de främsta stora förbrukningsartiklarna som kontraband. En sådan åtgärd leder oundvikligen till svår desorganisation beträffande tillförandet av nödvändighetsvaror till den fredliga civilbefolkningen och skapar ett allvarligt hot mot dess hälsa och liv. Sovjetryska regeringen förklarar att den icke godtar brittiska regeringens not av 6/9 och vägrar att tillerkänna den någon giltighet,Sovjetryska regeringen förklarar också att den icke kan godta brittiska regeringens not av 11/9 och icke kan tillerkänna den någon giltig kraft. Häri meddelade brittiska regeringen, att den unilateralt upprättat ett system för granskning av de neutrala ländernas handelsfartyg i särskilt angivna hamnar. Sovjetryska regeringen anser det vara absolut ogrundat och godtyckligt att kräva, att dessa fartyg obligatoriskt skola anlöpa de nämnda hamnarna - ett krav som understrukits genom hot om påtvungen eskort in i hamnarna. Sådana åtgärder strida mot de elementära principerna om handelssjöfartens frihet. Sovjetryska regeringen måste vidare förklara, att de sovjetryska fartygen tillhöra staten och att de enbart av detta skäl icke böra underkastas tvångsåtgärder som tillämpas mot privata fartyg."

(TT fr Tass)

57:4

27 okt.1939

Tal av Chamberlain.

I sin veckoöversikt inför underhuset 26/10 konstaterade Chamberlain bl.a., att den tyska ubåtskampanjen intensifierats. Om Ribbentrops tal 24/10 yttrade han:"Ingen i detta land kommer att bli förd bakom ljuset av dess förvrängningar av sanningen, och det har redan framkommit många bevis på att Ribbentrop i sitt försök att missleda opartiska observatörer varit lika litet framgångsrik i andra delar av världen...En bestämd slutsats som det tydligen är meningen att vi skola dra av den tyske utrikesministerns tal är att tyska regeringen tillkännagivit sin avsikt att fullfölja kriget med all energi och kraft. Om detta verkligen är Tysklands avsikt,då är endast ett svar tänkbart och vi äro redo att avge det..."

(TT fr London)

Tal av Halifax.

Utrikesminister Halifax berörde 26/10 i överhuset Sovjetunionens politik. Han yttrade bl.a.:"Såvitt vi ha oss bekant kan det icke finnas någon intressekonflikt mellan Sovjetunionen och Finland som icke kan biläggas, och brittiska regeringen hoppas av alla skäl,att de nu pågående diskussionerna mellan de båda länderna skola kunna föras till ett förnuftigt slut." Om Sovjets aktion i Polen sade han: "Det sista jag skulle önska göra i denna sak vore att försvara Sovjets uppträdande och särskilt tidpunkten för denna aktion. Men man bör ihågkomma två saker: För det första skulle

57:5

27 okt.1939

ryssarna aldrig ha gjort vad de gjorde, om tyska regeringen icke hade börjat och givit det exempel den gjorde då tyskarna trängde in i Polen utan någon krigsförklaring. För det andra är det värt att minnas att sovjetregeringens aktion gick ut på att framflytta den ryska gränsen till praktiskt taget den gräns som föreslogs av lord Curzon i samband med Versailles-konferensen." I fortsättningen förklarade lord Halifax:"Jag tror att det är sant att sovjetregeringen...nu synes villig att opartiskt bedriva handel med alla krigförande, och brittiska regeringen har redan begagnat sig av denna hållning genom att ingå överenskommelsen om utbyte av sovjetryskt timmer mot gummi och tenn. Vi undersöka nu möjligheten att ytterligare öka handeln till fördel för vårt land på samma byteshandelsbasis vilken är den enda möjliga under nuvarande förhållanden"..På tal om de senaste förhandlingarna mellan Turkiet och Sovjetunionen yttrade lord Halifax:"Det är alldeles riktigt att den turkiske utrikesministerns besök i Moskva uppenbarligen icke medfört något definitivt resultat, men icke desto mindre torde överhuset icke ha undgått att observera att båda regeringarna efter förhandlingarnas slut voro angelägna att framhålla att deras traditionella vänskap och deras allmänna förbindelser icke berörts av deras misslyckande att åstadkomma en definitiv överenskommelse på detta stadium."

(DN fr London)

57:6

27 okt.1939

Indiens ställning. Storbritanniens framtida politik i Indien behandlades av lordsigillbevararen sir Samuel Hoare 26/10 i underhuset. Han förklarade bl.a.:"Om den indiska kongressen gick sin väg och brittiska regeringen och minoriteterna sin,har regeringen intet val. Konungens och kejsarens styrelse måste fortsättas med effektivitet,styrka och rättvisa. När kriget förts till ett segerrikt slut,såsom retultat av imperiets förenade ansträngningar,ämnavi omedelbart befatta oss med de konstitutionella svårigheter som framgått ur de senaste årens erfarenheter. Endast en vägran att samarbeta kommer att hejda dessa snabba och stadiga framsteg." (TT fr London)

Brittiska fackföreningarna och regeringen. I en instruktion till alla regeringsdepartement yrkar brittiske premiärministern på det mest fullständiga samförstånd och samarbete med fackföreningsrörelsen. Premiärministerns initiativ har upptagits med tillfredsställelse av fackföreningsrådet. (TT fr London)

England köper Egyptens bomull. Överenskommelse har träffats mellan de brittiska och egyptiska regeringarna om att Storbritannien skall köpa 1 3/4 milj. deciton bomull av Egypten. (TT fr Reuter)

57:7

27 okt.1939

Liberal seger vid Quebecvalen.

Liberalerna ha vunnit en stor seger i Quebecvalen. De definitiva röstsiffrorna visa ett liberalerna erhållit 68 mandat mot 15 för nationella unionen, vilken består av de konservativa och en del f.d.liberaler. Vid valen 1936 fick nationella unionen 76 mandat och liberalerna 14. Utgången av valen betraktas som ett uttryck för provinsens stöd åt Kanadas deltagande i kriget. (TT fr Quebec)

x

58:1

28 okt.1939

Påveencyklika. Pius XII har utsänt sin första encyklika, kallad Summi Pontificatus. Däri säges bl.a.:"Tendensen att ge laglig kraft åt det fullbordade faktum som berövar fördragen allt innehåll och förstör det ömsesidiga förtroendet mellan nationerna har fört världen till den fruktansvärda avgrund som nu öppnar sig under dess fötter. Räddningen kommer icke av svärdet. Den framtida ordningen måste vila på den naturliga rätten och den gudomliga uppenbarelsen. Kyrkan ämnar av alla sina krafter arbeta på denna ordning, samtidigt som den avhåller sig från all verksamhet som kunde skaka den världsliga myndigheten och beröva den dess rättigheter." (TT fr Stefani)

Belgiens neutralitet. I ett radiotal 27/10 förklarade belgiske utrikesminister Spaak bl.a.att en del belgier icke synas göra klart för sig att neutraliteten medför plikter och att den kan hävdas endast på vissa villkor."Idag säger jag uttryckligen att den individuella friheten bör stryka på foten för nationell disciplin." (TT fr belgiska telegrambyrån BELGA)

Brittisk handel. Importen till Storbritannien under september representerade ett värde av 49,9 milj.pund, vilket innebär en minskning med 25,1 milj.eller 33%. Exporten har under samma tid haft ett värde av 16,7 milj.pund, innebärande en nedgång med 6,4 milj. eller 28%. Reexporten har uppgått till 2,4 milj., vilket betyder en minskning med 1,6 milj. (TT fr London)

58:2

28 okt.1939

Regeringen i Madras avgår.

Kongressregeringen i Madras avgick 27/10 såsom protest mot vicekonungens för en tid sedan avgivna deklaration angående Indiens framtid.
(TT fr Madras)

Tientsinaffären.

Brittiske ambassadören i Tokyo har informerat japanska utrikesministeriet om brittiska regeringens önskan att återuppta förhandlingarna i Tientsin-affären.
(TT fr Havas)

Senaten vill häva vapenembargot.

Amerikanska senaten har 27/10 antagit lagförslaget om upphävande av vapenembargot. Beslutet fattades med 67 röster mot 22.(TT fr Washington)

x

59:1

29 okt.1939

Sveriges betalnihgsbalans.

Sveriges betalningsbalans undergick enligt beräkningar av kommerskollegium stora förskjutningar under 1938.Huvudsakligast till följd av det stegrade importöverskottet sjönk betalningsbalansens inkomstöverskott till blott 1/4 av 1937 års siffra eller 48 milj.kr. Fraktinkomsterna sjönko, medan räntor och utdelningar lämnade ett nära nog oförändrat belopp.
(Sv.D.)

Kvarhållna svenska båtar.

Brittiska ministeriet för den ekonomiska krigföringen förklarar, att 65 svenska fartyg uppehållits i de engelska kontrollstationerna.intill 23/10. vartill troligen kommer ytterligare några fartyg, vilka sedan dess blivit undersökta för kontraband. Av dessa fartyg ha 43 frigivits och det är bara 8,som fått hela eller den del av sin last beslagtagen.
(Sv.D.fr London)

Slovakisk regering.

Tiso har utnämnt en ny slovakisk regering. Regeringen består av samma ledamöter som förra regeringen. Enda olikheten ligger däri att såväl inrikes- som utrikesdepartementen nu handhavas av dr Durcansky,under det inrikesdepartementet förut stod under ledning av dr Tuka,som nu är ministerpresident.
(TT fr DNB)

59:2

29 okt.1939

Sovjetstyre i Västukraina.

27/10 antog nationalförsamlingen för Västukraina vid sammanträde i Lwow enhälligt en deklaration angående Västukrainas styrelse. Nationalförsamlingen proklamerar häri sovjetstyrets införande i hela det västukrainska området. Västukraina förenas med den socialistiska sovjetrepubliken Ukraina.

(TT fr Tass)

x

30 okt.1939

Finska förhandlingar.	Finska regeringen förhandlade 29/10 med de politiska partiernas ordförande. Vid ett regeringsplenum granskades förslaget till instruktioner åt Moskvadelegationen. (DN fr Helsingfors)
Ryskt svar om "City of Flint"	Amerikanske ambassadören i Moskva har till utrikesdepartementet i Washington rapporterat att vice utrikeskommissarien Potemkin för honom förklarat, att amerikanska ångaren "City of Flint" fått instruktion lämna Murmansk med den tyska och amerikanska besättningen ombord. (DN fr New York)
"City of Flint" lämnar Murmansk	Det meddelas från Murmansk, att det amerikanska fartyget "City of Flint" på aftonen 28/10 lämnade Murmansk hamn, sedan det fått sina maskinskador reparerade. (TT fr Tass)
Vilna till Litauen.	Litauiska armén hade 28/10 besatt hela Vilnaområdet. (TT fr DNB)
Sovjetstyre i Vitryssland.	Västra Vitrysslands nationalförsamling har 29/10 enhälligt proklamerat sovjetstyre i hela västra Vitrysslands område. (TT fr Tass)
Schweiziska val.	29/10 ägde i Schweiz nyval rum till nationalrådet. I ungefär hälften av kantonerna omvaldes de hittillsvarande nationalrådsmedlemmarna. (TT fr Schweiziska telegrambyrån)

x

61:1

31 okt.1939

Partierna stödja Finlands svar. Bakom det finska svar till de sovjetryska förslagen, som numera fastslagits av finska regeringen, stå icke blott de 4 regeringspartierna, utan även de båda partierna utanför koalitionen: de finska konservativa och I.K.L. Det finska svarets innehåll kommer allra tidigast att röjas, sedan det överlämnats i Moskva och sedan sovjetregeringen tagit ställning till detsamma. Svaret är utförligt. (Sv.D.fr Helsingfors)

Brittiska förluster. Från auktoritativt brittiskt håll meddelas, att den engelska handelsflottan under 23/10-30/10 förlorat 21.000 ton till följd av tyska ubåtsangrepp, medan engelsmännen uppbringat tyskt tonnage till omkring 19.500 ton. Därmed ha engelsmännen förlorat 65.000 ton under oktober mot 156.000 ton under september. Sannolikt är att tyskarna förlorat 14 ubåtar samt att 5 om blivit allvarligt skadade eller möjligen sänkts.(TT fr London)

Överläggningar i Indien. Kongresspartiets ledare, Gandhi, samt indiska nationalkongressens president, ha avrest till New Delhi, där överläggningar 1/11 skola äga rum med vicekonungen. Även presidenten för muhammedanska förbundet Jinnah skall 1/11 ha överläggningar med vicekonungen. (TT fr Delhi)

Japan vill ej förhandla. Japanska utrikesministeriet har förklarat, att Japan för närvarande inte har för avsikt att inleda några förhandlingar med Storbritannien och Förenta staterna. (Times fr Tokyo)

x